

8. Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the protection of consumers in respect of certain aspects of timeshare, long-term holiday product, resale and exchange contracts OJ L 33, 3.2.2009, p. 10–30 ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/122/oj> (accessed: 20.03.2024).

9. Музика М.В. *Правова природа договору таймшеру*. *Juris Europensis. Scientia*. 2023. № 2. С. 15-19. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/2_2023/3.pdf (дата звернення: 26.03.2024).

Ханик-Посполітак Роксолана Юріївна

*кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри приватного права,
Національного університету «Києво-Могилянська академія»*

ДОГОВІР ПРО СПОЖИВЧИЙ КРЕДИТ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЧИ НЕОБХІДНІ ЗМІНИ

Питання захисту прав споживачів взагалі, і у сфері фінансових послуг зокрема, є надзвичайно актуальним, особливо враховуючи євроінтеграційні перспективи України. При чому, як відомо, захист прав споживачів у сфері фінансових послуг має свої особливості порівняно з правами споживачів в інших сферах. Про це прямо зазначено у Законі України «Про захист прав споживачів» (ч. 2 ст. 2).[4]

Фінансові послуги, які отримують фізичні особи, є дуже різноманітними, проте можна стверджувати, що основною з них є отримання кредитів для задоволення своїх власних потреб.

Пандемія COVID-19, а потім повномасштабне вторгнення РФ в Україну скоротила кількість бажаючих жити в борг. Проте, починаючи з 2023 року, знову почалося зростання попиту на споживче кредитування. [3]

Основним документом, який визначає правовідносини між фізичною особою - позичальником і фінансовою установою щодо кредитування є договір про споживчий кредит.

Питанням договору про споживчий кредит в юридичній літературі присвячено належну увагу, зокрема в працях Мейкут Х.В., Сенік С.Ю., Троцюк Н.В., Утехін І. Б., Ханик-Посполітак Р.Ю., Янишен В.П. та інші.

Вважаємо, що договір про споживчий кредит достатньо детально прописаний в розділі III Закону України «Про споживче кредитування».[5] Договір про споживчий кредит є різновидом договору про надання фінансових послуг. Можна погодитися з позицією, що даному договору притаманні як загальні, так і специфічні ознаки.[2, с.156] Крім того, на даний час положення Закону України «Про споживче кредитування» в частині умов договору відповідає вимогам Директиви 2008/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2008 року про споживчі кредитні договори та про скасування Директиви Ради 87/102/ЄЕС. [6, с.54]

Однак, за останні роки кредити, що пропонуються споживачам, значно розвинулися та диверсифікувалися. З'явилися нові кредитні продукти, зокрема

в онлайн-середовищі. А це в свою чергу вимагає удосконалення норм законодавства з метою максимального захисту прав позичальника-споживача.

Саме враховуючи останні тенденції цифровізації ринку фінансових послуг, у тому числі надання кредитів споживачам, у 2023 році у ЄС прийнято нову Директиву (ЄС) 2023/2225 Європейського Парламенту та Ради від 18 жовтня 2023 року про споживчі кредитні договори та про скасування Директиви 2008/48/ЄС (надалі Директива 2023/2225). [1] Перехідними положеннями Директиви 2023/2225 закріплено необхідність її імплементувати державам-членам в національне законодавство до 20 листопада 2026 року. Однією з причин прийняття даної Директиви є розвиток ринку споживчого кредитування, зокрема в онлайн-середовищі (п. 10 Преамбули), що в цілому притаманно й Україні.

Нова Директива деталізує переддоговірну інформацію, яку необхідно надати споживачу, розірвання та відмову від договору про споживчий кредит та інше.

Щодо умов договору, то у відповідній статті 21 Директиви 2023/2225 також детальніше прописано, що має бути в самій кредитній угоді, зокрема, що стосується забезпечення прав споживачів при укладенні кредитних договорів на відстані.

На даний час, на нашу думку, положення Закону України «Про споживче кредитування», зокрема щодо умов договору про споживчий кредит, ще не враховують тих нових тенденцій на ринку споживчого кредитування, які врегульовано у Директиві 2023/2225.

Тому, враховуючи те, що Україна отримала статус кандидата на членство ЄС, необхідно провести детальний аналіз Директиви 2023/2225 та розробити необхідні зміни до Закону України «Про споживче кредитування» в цілому, та до норм про договір про споживчий кредит зокрема.

1. *Directive (EU) 2023/2225 of the European Parliament and of the Council of 18 October 2023 on credit agreements for consumers and repealing Directive 2008/48/EC* URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L_202302225 (дата звернення 02.04.24 р.)
2. Майкут Х.В. *Правова природа договору споживчого кредиту. Current Trends in the Development of Science and Practice, 2020, с. 154-156*
3. *Опитування про умови банківського кредитування*, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vpershe-z-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyini-banki-vidznachili-zrostannya-popitu-na-spojivchi-krediti-ta-kilkosti-shvalenih-kreditnih-zayavok-biznesu--rezultati-opituvannya-pro-umovi-bankivskogo-kredituvannya> (дата звернення 02.04.24 р.)
4. *Про захист прав споживачів. Закон України (Закон в редакції зі змінами від 16.08.2022)*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#n687> (дата звернення 02.04.24 р.)
5. *Про споживче кредитування. Закон України (Закон в редакції зі змінами від 22.11.23 р.)*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#n139> (дата звернення 02.04.24 р.)

6. Ханик-Посполітак Р. Ю., Посполітак В. В. Умови договору про споживчий кредит: відповідність європейським стандартам. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки.* - 2017. - Т. 193. - С. 50-55
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/06/council-and-parliament-reach-provisional-political-agreement-on-financial-services-contracts-concluded-at-a-distance/> <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/consumer-protection/consumer-protection-for-financial-products/>

Гришко Уляна Петрівна

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ЩОДО НАДАННЯ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ ТА/АБО ЦИФРОВОЇ ПОСЛУГИ

Договірні відносини мають здатність постійно змінюватись, що пов'язано із динамікою суспільних відносин та відповідно їх правового регулювання, обранням Україною курсу на євроінтеграцію. Особливо ці питання є актуальними для сфери надання цифрового контенту та цифрових послуг, яка перебуває на етапі свого становлення.

16.09.2014 року Україною ратифіковано Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами [1], чим взято зобов'язання забезпечити поступову адаптацію національних нормативно-правових актів до *acquis* ЄС згідно спрямувань, вказаних в Угоді [2].

Загальні аспекти регулювання будь-якого виду договірних відносин ґрунтуються на положеннях Конституції України [3], ЦК України [4], ГК України [5]. Що стосується особливостей врегулювання договірних відносин щодо надання цифрового контенту та/або цифрової послуги, то слід вказати, що підтвердженням важливості та необхідності унормування цього спектру послуг стало прийняття Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [6], нормами якого регламентовано правову основу для відносин у сфері надання цифрових послуг.

Цікавим є те, що основою для прийняття Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги» взято Директиву Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/770 щодо певних аспектів, що стосуються контрактів на постачання цифрового контенту та цифрових послуг від 20.05.2019 року [7] (далі - Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС)). Це виражається не лише в дублюванні в Законі конкретних положень Директиви, а й у врахуванні загальної філософії та підходів, що сприяє створенню єдиної нормативної бази щодо надання цифрових послуг [8].

Водночас на жаль в Законі України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [6] відсутнє посилання на Директиву Європейського Парламенту і